

PARTER

Sökande

Kommunalförbundet Kalmarsundsregionens Renhållare (KSRR)
Box 868
391 28 Kalmar

Biträde: Joachim Lantz
Vatten- & Samhällsteknik AB
Box 742
391 27 Kalmar

SAKEN

Ansökan om ändring av tillstånd enligt miljöbalken för verksamheten vid Moskogens avfallsanläggning, Moskogen 1:1, Kalmar kommun

Avrinningsområde: 77 Ljungbyån N: 6283971 E: 571705 (SWEREF99 TM)

DOMSLUT

Ändringstillstånd

Mark- och miljödomstolen lämnar Kommunalförbundet Kalmarsundsregionens Renhållare (KSRR) ändringstillstånd enligt miljöbalken till ändring av verksamheten vid Moskogens avfallsanläggning inom fastigheten Moskogen 1:1, Kalmar kommun, enligt det tillstånd som lämnades i dom den 16 oktober 2006 (M 1090-05) så att det i bilaga 1 till domen angivna mängderna i gruppen SNI 90.006-4 för punkten 8 i domen ”Behandling av flytande avfall i form av oljeförorenade jord- och vattenmassor i särskild avvattnings- och oljeavskiljningsanordning (befintlig anläggning). SNI 90.006-4 (*rätteligen 90.006-1*) ” ändras till följande mängd.

SNI 90.006-4 (*rätteligen 90.006-1*) Oljeförorenad vatten/grusblandningar
5 000 t/år

Villkor

För ändringstillståndet ska i tillämpliga delar gälla de villkor och delegerade frågor som föreskrivits för grundtillståndet och efterföljande domar och beslut med nedanstående ändrat villkor.

12. Halten av föroreningar i utgående vattenfas från behandlingen av oljeförorenade grus-/vattenblandningar samt från behandling av förorenade jordmassor får, som årsmedelvärden, inte överstiga följande värden:

Ämne	mg/l
Opolära alifatiska kolväten	5
Bly	0,2
Kadmium	0,005
Krom	0,05
Kvicksilver	0,001
Nickel	0,2
Zink	2

Igångsättningstid

Den utökade verksamheten ska vara i drift inom tre år efter lagakraftvunnen dom. KSRR ska meddela tillsynsmyndigheten när ändringstillståndet tas i anspråk.

Verkställighetsförordnande

Mark- och miljödomstolen förordnar med stöd av 22 kap. 28 § första stycket miljöbalken att detta tillstånd får tas i anspråk även om domen inte vunnit laga kraft (verkställighetsförordnande).

BAKGRUND

Vid Moskogens avfallsanläggning i Kalmar kommun bedriver Kommunalförbundet Kalmarsundsregionens Renhållare (nedan KSRR) verksamhet i enlighet med tillstånd enligt miljöbalken, lämnat av miljödomstolen i dom den 16 oktober 2006 (grundtillståndet). Tillståndet omfattar hantering och behandling av olika avfallstyper, bland annat behandling av flytande avfall i form av oljeförorenade jord- och vattenmassor i särskild avvattnings- och oljeavskiljningsanordning till en mängd av upp till 3 000 ton per år.

Efterfrågan av denna typ av behandling har ökat i regionen och KSRR har noterat större inkommande mängder. För att möta den efterfrågan som finns ansöker därför KSRR om ändring av tillståndet så att ytterligare mängder avfall (upp till 5 0000 ton per år) inom denna kategori kan tas emot och behandlas vid Moskogens avfallsanläggning.

Ändringen avser ändrade hanterade mängder enligt ovan. Inga nya ytor eller anläggningar utöver de som redan är tillståndsgivna kommer att tas i anspråk för den planerade verksamheten. Ändringen innebär även en justering av villkor 12 i gällande grundtillstånd. Villkoret avses omformuleras så att halter i utgående vattenfas från behandlingen av oljeförorenade grus/vattenblandningar samt från behandling av förorenade jordmassor anges som begränsningsvärden istället för som riktvärden. Detta i enlighet med gällande praxis. KSRR har även yrkat viss justering av de i villkoret angivna halterna med anledning härav.

Till ansökan har bifogats en liten miljökonsekvensbeskrivning i enlighet med 6 kap. 47 § miljöbalken. Miljöeffekterna av den planerade utökningen är främst att trafiken till och från anläggningen kan komma att öka något. Mängden överskottsvatten kommer också att öka något vilket ökar de totala mängderna lakvatten från Moskogens avfallsanläggning.

TIDIGARE BESLUT

Miljödomstolen gav tillstånd enligt miljöbalken till verksamheten den 16 oktober 2006, M 1090–05.

Miljödomstolen förlängde tidsfristen för villkor 18 till den 31 december 2008 i dom den 17 december 2007, M 2666–07.

Miljödomstolen ändrade den i villkorspunkt 18 angivna tidsfristen till att gälla två månader efter det att tillståndet har tagits i anspråk i dom den 13 januari 2009, M 3142–08.

Miljödomstolen ändrade åter igen den i villkorspunkt 18 angivna tidsfristen i dom den 20 september 2010, M 681–10.

Mark- och miljödomstolen lämnade tillstånd till ändring av verksamheten i dom den 3 september 2013, M 2430–12. Ändringen avsåg angivna mängder av ”Hushålls-avfall och liknande” samt ”Bygg- och industriavfall” i bilaga 1 till domen från 2006. Mark- och miljödomstolen föreskrev även ytterligare ett villkor, villkor 25.

Mark- och miljödomstolen ändrade villkor 18 på så sätt att tillfällig täckning av ”topplan” ska ha tagits i anspråk senast den 30 november 2014 i dom den 2 oktober 2013, M 2761–13.

Mark- och miljödomstolen ändrade villkor 14 i dom den 13 februari 2018, M 4752–17. Ändringen avsåg kraven på nederbördsskydd vid deponering av farligt avfall i avvaktan på sluttäckning.

För tillståndet gäller följande villkor 12 (mål nr M 1090-05):

*”Halten av föroreningar i utgående vattenfas från behandlingen av oljeförorenade grus/vattenblandningar samt från behandling av förorenade jordmassor får inte överstiga följande riktvärden**:* olja (oljeindex alternativt summa opolära

alifatiska kolväten) 5 mg/l, bly 0,2 mg/l, kadmium 0,005 mg/l, krom 0,05 mg/l, kvicksilver 0,001 mg/l, nickel 0,2 mg/l och zink 2,0 mg/l.

*** Med riktvärde menas ett värde som, om det överskrids, innebär en skyldighet för tillståndshavaren att vidta åtgärder så att värdet kan hållas. ”*

ANSÖKAN

Yrkanden

A. Verksamhetens omfattning enligt tillstånd

KSRR yrkar att bilaga 1 i tillståndsdomen den 16 oktober 2006, M 1090–05, ändras under rubriken SNI 90.006-1 (felskriven i bilaga 1, där står SNI 90.006-4) så att:

- Mängden 3 000 t/år stryks och ersätts med 5 000 t/år.

Förslag till ändring av villkor 12

KSRR föreslår vidare att villkor 12 ändras till följande:

12. Halten av föroreningar i utgående vattenfas från behandlingen av oljeförorenade grus-/vattenblandningar samt från behandling av förorenade jordmassor får, som medelvärde under rullande tolv månadersperiod, inte överstiga följande begränsningsvärden:

Ämne	mg/l
Opolära alifatiska kolväten	10
Bly	0,2
Kadmium	0,005
Krom	0,05
Kvicksilver	0,001
Nickel	0,3
Zink	2

Verkställighetsförordnande

KSRR yrkar att tillstånd får tas i anspråk i avbidan på lagakraftvunnen dom.

KSRR:s talan

Verksamheter och alternativ

Moskogens avfallsanläggning ligger knappt 15 km väster om Kalmar stad. Hantering av avfall från hushåll och industri bedrivs på platsen sedan 1976. Den samlade prövningen som genomfördes 2005 utgick från den regionala anläggningens behov av mångfald och flexibilitet.

I tillståndet från 2006 finns ramar för vilka typer av avfall som får tas emot för olika typer av hantering. Här finns reglerat vilka mängder som årligen får behandlas och deponeras samt hur mycket som får mellanlagras vid samma tillfälle. Syftet med tillståndet var att Moskogen ska vara en regional anläggning som kan hantera den allra största delen av de olika typer av avfall som uppstår i regionen.

För att nu möta nya behov i regionen krävs en utökning av vissa tillståndsgivna mängder för behandling av avfall. Den planerade utökningen ryms inom befintlig behandlingsanläggning. Erfarenheterna av funktionen vid befintlig behandlingsanläggning är goda. Denna ansökan handlar om utökning av mängderna avfall. Skulle det bli aktuellt att förändra metoden bedöms att detta ska hanteras i form av ett anmälningsförfarande enligt villkor 15. Någon alternativ metod tas därmed inte upp i ansökan.

Villkor

KSRR föreslår en omformulering av villkor 12 i gällande tillstånd. Jämfört med nu gällande riktvärden har halterna höjts för två parametrar, opolära alifatiska kolväten samt nickel. Detta på grund av att värdena i vattnet för dessa parametrar från nu aktuell oljeanläggning har historiskt vid enskilda tillfällen varit förhöjda. Vilket vid något tillfälle har inneburit extra provtagningar och att anläggningen även har uppgraderats. Orsaken till dessa förhöjda värden har inte gått att utröna men kan t.ex. bero på enskilda leveranser av avfall med förhöjda halter, handhavandefel vid provtagningen, felaktiga analyser hos labbet m.m. Vid en omformulering av

villkoret till begränsningsvärden bedöms något högre värden behövas för dessa parametrar för att undvika villkorsbrott.

Det ska också påtalas att begränsningsvärdena kommer att gälla för övriga oljeavskiljare som finns vid Moskogens avfallsanläggning och som omfattas av villkor 12. Att tillåta något högre halter bedöms inte innebära någon ytterligare miljöbelastning. Vid de allra flesta analystillfällen så har gällande riktvärden klarats med marginal.

Vattnet från de olika oljeavskiljarna, som omfattas av villkor 12, leds också vidare till det övergripande lakvattenbehandlingssystemet på anläggningen och genomgår därmed ytterligare en mycket omfattande behandling. Andelen vatten från de aktuella oljeavskiljaranläggningarna är liten jämfört med de totala vattenmängderna som samlas in och behandlas. Det övergripande systemet bedöms kunna hantera och reducera de halter som uppstår i den totala vattenvolymen. Ingen ökad miljöpåverkan i form av ökade halter i utgående vatten till recipient bedöms ske till följd av höjningen av haltgränserna för de två aktuella parametrarna. Tillskottet av opolära alifatiska kolväten till det övergripande lakvattenbehandlingssystemet kommer även fortsatt vara mycket lågt.

Beskrivning av verksamheten

Nuvarande verksamhet

De oljeförorenade jord- och vattenmassorna som i nuläget inkommer till Moskogen tippas i 2 stycken täta bassänger för sedimentering med en sammanlagd storlek på cirka 150 m³. Vattenfasen leds till en oljeavskiljaranläggning med ultrafilter där oljefasen avskiljs och samlas upp separat för att sedan återvinnas. Den avskilda oljefasen lagras i en separat tank som vid behov töms av extern entreprenör. Sedimentet som ansamlas i mottagnings-/sedimentationsbassängerna töms med cirka 1–2 månaders intervall. Beroende på föroreningsinnehåll kan sedimentet sedan nyttiggöras som konstruktionsmassor inom Moskogens avfallsanläggning alternativt deponeras eller forslas till annan anläggning för vidare hantering.

Sedimentet mellanlagras i nuläget och vid några tillfällen har det transporterats till annan behandlingsanläggning.

Det avfall som inkommer till anläggningen kommer i huvudsak från olika typer av anläggningar för fordonshantering såsom bilvårdsanläggningar och lastbil- och bussverkstäder.

Reningen av den avskilda vattenfasen sker i en oljeavskiljarianläggning som har underhållits och uppgraderats genom åren. De riktvärden som finns för avledning av vatten ut till det övergripande lakvattensystemet har vid enstaka tillfällen överskridits för någon enskild parameter. Generellt har reningen av vattnet fungerat som det är tänkt. I tabell 1 redovisas medelvärdena för åren 2010–2017 jämfört med gällande riktvärden för utgående vatten från anläggningen (villkor 12).

Parameter	Enhet	Medel	Riktvärde
Kadmium	mg/l	0,0002	0,005
Krom	mg/l	0,0091	0,05
Kvicksilver	mg/l	<0,0001	0,001
Nickel	mg/l	0,15	0,2
Bly	mg/l	0,01	0,2
Zink	mg/l	0,48	2
Opol. al. kolväten	mg/l	2,51	5

Tabell 1. Medelvärden utgående vatten 2010–2017 jämfört med villkorade riktvärden.

Framtida verksamhet

Erfarenheterna från hittillsvarande hantering är goda och det finns inga planer på att på något väsentligt sätt förändra behandlingstekniken. Sedimenten avvattnas på ett effektivt sätt i bassängerna och reningen av vattenfasen fungerar på ett tillfredsställande sätt vilket redovisats i tabell 1.

Metoden för att behandla de avvattnade sedimenten kommer att utvecklas under 2018/2019 (kompostering). Den hantering som planeras är att de avvattnade massorna lagras i väntan på behandling. När en mängd om cirka 300 ton uppnåts, motsvarande nuvarande årsmängd, så läggs massorna upp i en limpa. I samband

med detta ska en speciell bakteriekultur tillsättas till massorna. Limpan kommer att täckas med en tät duk. I botten av limpan kommer det att finnas två tilluftsledningar och luft kommer att blåsas in med hjälp av en fläkt. I det övre skiktet av limpan anläggs en frånluftsledning som kopplas samman med ett biofilter bestående av en flisbädd i en container. Denna behandling planeras pågå under cirka 4 månader. Klaras därefter angivna gränsvärden tas duken bort och massorna får ligga på efterbehandling under cirka 3 månader. Målsättningen är att massorna ska kunna användas som konstruktionsmassor inom Moskogens avfallsanläggning.

Den befintliga avvattnings- och oljeavskiljaranläggningen har kapacitet att hantera mer än de 3 000 t/år som i nuläget är tillståndsgivna. Kapaciteten i anläggningen bedöms vara cirka 5 000 t/år. För att möta behovet av behandlingskapacitet av aktuell typ av avfall önskar KSRR öka den tillståndsgivna mängden från 3 000 t/år till 5 000 t/år. Denna mängd bedöms rymmas inom befintlig anläggnings kapacitet och inga ombyggnationer eller utökningar av anläggningen krävs.

Miljökonsekvensbeskrivning

Nollalternativ

Nollalternativet innebär att ingen utökning av tillståndsgivna mängder oljeförorenade jord- och vattenmassor till behandling sker. Tillståndsgivna mängder kommer även fortsättningsvis att vara max 3 000 t/år. Om trenden med ökande inkommande mängder fortsätter kommer KSRR inom kort att få neka avfallslämnare att lämna oljeförorenade jord- och vattenmassor vid anläggningen. Detta kommer att innebära ett ökat transportarbete då det avfall av denna typ som uppstår i regionen kommer att få transporteras till anläggningar längre bort.

Lokalisering

Ansökan handlar endast om att utöka tillåten mängd till en befintlig behandlingsanläggning. Anläggningen ligger inom en stor tillståndsgiven avfallsanläggning där olika typer av hantering av avfall sker. Lokaliseringen har därmed redan prövats och bedömts som lämplig.

Alternativ lokalisering torde vara den anläggning avfallet måste transporteras till om en utökning av tillståndet inte sker. Det finns i nuläget, så vitt känt, ingen anläggning i närområdet av Moskogen. Någon alternativ lokalisering har därför inte utretts.

Metod

Någon alternativ behandlingsmetod har heller inte övervägts då ansökan endast handlar om att utöka inkommande mängder till den befintliga metoden.

Däremot pågår utveckling av nya metoder för att hantera den avvattnade restprodukten på ett effektivare och bättre sätt. Detta kommer dock att hanteras som ett separat anmälningsärende i enlighet med gällande tillstånd och behandlas inte i nu aktuell ansökan.

Transporter och eventuella miljöeffekter, buller och utsläpp till luft

Under år 2017 registrerades totalt 29 947 stycken inkommande transporter till Moskogens avfallsanläggning. Av dessa utgjordes 432 stycken av transporter av flytande oljemassor. Varje lastbilstransport av flytande oljemassor innehöll cirka 5,76 t avfall. Nuvarande tillstånd för flytande oljemassor på 3 000 t/år innebär teoretiskt cirka 521 transporter per år. En utökning av detta tillstånd till 5 000 t/år som nu önskas ger då teoretiskt upphov till cirka 869 stycken transporter per år. Denna utökning av tillståndet skulle innebära att transportererna jämfört med de totala antalet transporter 2017 teoretisk skulle öka med cirka 1,5 %.

Själva behandlingsanläggningen för de flytande massorna bedöms inte ge upphov till något störande buller för omgivningen. Den del av anläggningen som bullrar något är ultrafiltret. Detta är dock placerat inne i en byggnad som isolerar mycket av ljudet.

En ökad mängd flytande avfall innebär även något ökande transporter inom anläggningen när de avvattnade massorna ska flyttas för vidare behandling eller

sluthantering. Behandlingen av massorna sker i den västra delen av Moskogens avfallsanläggning. Här pågår anläggandet av en bullervall för att ytterligare minska störningen för de boende väster om anläggningen. Vid ökad behandling kommer också oljeavskiljaren att behöva tömmas oftare vilket innebär ytterligare någon transport. Under 2017 tömdes denna vid två tillfällen. Teoretiskt bör då tömning behöva ske vid cirka 4 tillfällen vid ett mottagande av 5 000 t/år.

Sett till de totala transporterna i området och de mängder som sedan tidigare är tillståndsgivna bedöms inte de ytterligare transporter som nu kan bli aktuella innebära att bullerstörningarna för närboende ökar på något märkbart sett. Infartsvägen är väl placerad. Även avfallsanläggningen är placerad på ett långt avstånd från närmsta bostadshus. Bullervallen i väster kommer ytterligare att minska störningen för de boende. Aktuella bullervillkor bedöms klaras.

Ytterligare transporter ger upphov till ytterligare luftutsläpp och potentiell klimatpåverkan. Medges ingen utökning av mängderna är dock alternativet troligen att det uppkomna avfallet av aktuell typ får transporteras till annan anläggning belägen längre bort vilket innebär att de totala utsläppen ökar. De lokala utsläppen vid Moskogen ökar något till följd av ökade inkommande avfallsmängder.

Skyddsåtgärder

Inga specifika åtgärder förutom redan vidtagna eller påbörjade bedöms behövas för att begränsa miljöeffekterna av planerad utökning. Aktuell avfallstyp transporteras inte av KSRR utan det är externa entreprenörer som levererar avfallet till Moskogen och även hämtar avskild oljefas. Det är därför svårt för KSRR att styra vilken typ av fordon med vilken typ av drivmedel som används för transporterna. Det effektivaste sättet att minska miljöpåverkan från transporterna bedöms vara att använda förnyelsebara drivmedel.

Utsläpp av vatten och eventuella miljöeffekter

De flytande massorna avvattnas i separat bassäng när de inkommer till anläggningen. Vattenfasen renas och leds sedan över till det övergripande lakvattensystemet som finns vid Moskogens avfallsanläggning. En utökning av tillståndsgivna mängder kommer att innebära att vattenmängden från denna del kommer att öka och de totala mängderna lakvatten som omhändertas och behandlas ökar därmed.

Ingen mätning görs av hur stora mängder vatten som överleds från oljeavskiljaranläggningen till det övergripande lakvattensystemet. Dock vägs mängden avskild olja och en uppskattning görs av mängden avvattnat sediment. Utifrån detta kan antas att av inkommande flytande oljemassor avgår cirka 85–90 % till vattenfasen. Teoretiskt skulle då mängden vatten till lakvattensystemet öka med cirka 1 700–1 800 m³/år vid en utökning av tillståndsgiven mängd från 3 000 t till 5 000 t. År 2017 insamlades och behandlades totalt cirka 133 000 m³ lakvatten och dagvatten vid Moskogens avfallsanläggning. Dessa totalmängder styrs till stor del av nederbörden. Sedan 2011 har mängderna varierat mellan cirka 97 000 — 166 000 m³/år.

Det vatten som avleds till det övergripande lakvattensystemet måste uppfylla vissa villkor vad gäller föroreningsinnehåll. Normalt sett är värdena klart under villkorsgränserna. Endast vid några enstaka tillfällen har riktvärdena överskridits. Detta innebär att halterna redan har reducerats innan vattnet når ut i det övergripande lakvattensystemet. Det övergripande lakvattensystemet består av stora lagringsdammar med luftning, en energiskogsyta, ett sandfilter, en översilningsyta samt en våtmark. Detta är ett robust system som har visat sig vara effektivt för reduktion av flera olika typer av ämnen. Vid några tillfällen har problem uppstått med lagringskapaciteten vintertid. Detta har dock inte lett till att utsläppsvillkoren överskridits.

Den ökande mängden vatten till det övergripande lakvattensystemet som planerad utökning av tillståndsgivna flytande massor kommer att ge upphov till bedöms inte innebära någon betydande påverkan på utsläppen av vatten. Kapaciteten vad gäller

lagring vintertid avgörs av vad som händer vid utbyggnaden av nya ytor samt sluttäckning av äldre deponiytor, något som påverkar de totala lakvattenmängderna i betydligt större utsträckning än nu aktuell anläggning.

Vattnet renas först i en separat behandlingsanläggning innan det leds över till det övergripande lokala behandlingssystemet för lakvatten vid Moskogen. Vattnet innehåller främst metaller av olika typer, dock i måttliga halter. Det övergripande lakvattensystemet har visat sig ha god reducerande effekt även på metaller. År 2017 reducerades halterna av t.ex. bly med 86 % och krom med 89 %. Ytterligare cirka 1 700–1800 m³ vatten bedöms inte förändra detta. Mängderna inkommande vatten till systemet varierar relativt kraftigt redan nu och styrs av, förutom nederbörden, utförda sluttäckningar och utbyggnader av nya deponerings- och behandlingsytor.

Skyddsåtgärder

Mängderna vatten styrs främst av inkommande mängder flytande massor. Inga åtgärder förutom föreslagen begränsning i inkommande mängder föreslås. Lagringskapaciteten vintertid i det övergripande systemet för lakvattenbehandling är något som ses över sett till den totala verksamheten vid Moskogen. Den utökning som nu föreslås bedöms inte ha avgörande betydelse för detta. Inga ytterligare åtgärder föreslås för att begränsa halterna utöver den oljeavskiljningsanläggning med ultrafilter som redan finns.

Energiförbrukning och eventuella miljöeffekter

Oljeavskiljningsanläggningen innehåller ett ultrafilter och en oljeseparering. Dessa förbrukar energi i form av el, framförallt ultrafiltret. Den nuvarande förbrukningen har grovt beräknats till cirka 70 000 kWh/år. KSRR nyttjar i nuläget enbart el från förnyelsebara energikällor.

Hittills har en viss marginal funnits till tillåten mottagen mängd flytande massor. Utifrån uppgivna förbrukningssiffror har en beräkning gjorts vilken förbrukning ett

mottagande av 3 000 t flytande massor, nu maximalt tillståndsgiven mängd, skulle innebära. Anläggningen skulle då förbruka cirka 85 000 kWh/år.

En utökning av tillståndsgiven mängd till 5 000 t/år skulle då teoretiskt innebära att elförbrukningen vid anläggningen skulle öka med cirka 57 000 kWh/år jämfört med nu tillståndsgiven mängd. Som en jämförelse kan anges att en villa i Sverige med direktverkande el som uppvärmning förbrukar cirka 25 000 kWh/år. Utökningen av tillståndsgivna mängder innebär därmed potentiellt en ökning av energiförbrukningen motsvarande cirka två villahushåll jämfört med nu tillståndsgiven mängd.

Med tanke på att KSRR endast nyttjar el från förnyelsebara energikällor bedöms inte en utökning av förbrukningen med cirka 57 000 kWh/år innebära någon betydande miljöeffekt. Nyttan med att behandla de flytande massorna på aktuellt sätt bedöms vara större än effekterna av den elförbrukning som behandlingen ger upphov till. Det potentiellt minskade transportbehovet kan innebära att den totala energiförbrukningen minskar.

Skyddsåtgärder

Inga behov av åtgärder bedöms nödvändiga i nuläget. Vid ersättning av olika steg i behandlingsanläggningen bör eftersträvas att energisnåla komponenter förordas.

Bedömning av påverkan på miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormerna för luft och buller bedöms inte påverkas av planerad verksamhet. Det finns ingen statusklassad vattenförekomst i direkt anslutning till Moskogens avfallsanläggning. Närmsta statusklassade vattendrag är Ljungbyån. Den recipient, Tomtebybäcken, som lakvattnet leds ut till mynnar så småningom i vattenförekomsten "Ljungbyån: mynningen Hossmoviken — Råsbäcken". Denna vattenförekomst har god ekologisk status samt god kemisk status bortsett från kvicksilver och bromerade difenyleter (flamskyddsmedel) som bedöms överskridas generellt i svenska vatten. Den planerade verksamheten bedöms inte kunna påverka statusen i denna vattenförekomst på så sätt att den totala klassificeringen eller någon

enskild kvalitetsfaktor får en försämrad status. Vad gäller Tomtebybäcken så finns i domen villkorade riktvärden som ska uppfyllas vid avledning till recipient. Planerad verksamhet bedöms inte ha en sådan påverkan att möjligheterna att uppnå dessa riktvärden försämras på något påtagligt sätt.

INKOMNA YTTRANDE OCH SÖKANDES BEMÖTANDE

Myndigheter

Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap avstår från att yttra sig.

Länsstyrelsen i Kalmar län (länsstyrelsen) tillstyrker ansökan om utökad verksamhet att behandla flytande avfall i form av oljeförorenade jord- och vattenmassor i särskild avvattnings- och oljeavskiljningsanordning (punkt 8 i dom den 16 oktober 2006, M 1090–05) under förutsättning att nederbördsskydd anläggs över bassängerna.

Länsstyrelsen avstyrker förslag på utformning av villkor 12 i enlighet med sökandens komplettering (daterad den 7 december 2018).

Länsstyrelsen motiverar sitt yttrande med att KSRR har ansökt om att ändra den tillståndsgivna mängden av oljeförorenade vatten/grusblandningar från 3 000 ton/år till 5 000 ton/år. Detta är en stor ökning av den tillståndsgivna mängden. Sett till den totala verksamheten på Moskogens avfallsanläggning är det dock en relativt liten ökning.

Länsstyrelsen bedömer att ansökt utökning kan godkännas under förutsättning att konstruktion anläggs som förhindrar att nederbörd tillförs dammarna. Detta för att förhindra förorening av nederbörden och även för att minska mängden förorenat vatten som behöver renas. Ett villkor som föreskriver att bassängerna täcks över med tak, lucka eller liknande konstruktion är därmed nödvändigt.

Länsstyrelsen anser vidare att det inte är lämpligt att ändra villkor 12 i enlighet med yrkandet då villkoret, förutom att det reglerar utgående vattenfas från behandling av oljeförorenade grus/vattenblandningar, även reglerar behandling av förorenade jordmassor. Den hanteringen har i nämnvärd omfattning inte hanterats i ansökan och länsstyrelsen avstyrker därmed villkorsändringen. En möjlighet skulle kunna vara att införa ett separat villkor för det förorenade vatten som släpps ut från den nu aktuella oljeanläggningen. Ändring av villkor så att det är formulerat som begränsningsvärde medför att nivåerna normalt kan behöva justeras eftersom en överträdelse direkt skulle medföra villkorsbrott. Uppmätta medelvärden som presenteras i ansökan är dock klart under de riktvärden som finns i befintligt tillstånd.

Länsstyrelsen har efter att ha tagit del av KSRR:s bemötande enligt nedan meddelat att länsstyrelsen vidhåller sitt tidigare yttrande (enligt ovan).

KSRR har i bemötande på länsstyrelsens yttrande bl.a. angett följande.

KSRR har i upprättad MKB redovisat att den utökning av verksamheten som planeras kan innebära att mängden vatten till lakvattensystemet från anläggningen för oljeförorenade jord- och vattenmassor kan komma att öka med cirka 1 700–1 800 m³/år. Bassängernas totala yta är cirka 170 m². Bassängerna är omgärdade av en betongkant så ingen tillrinning bedöms ske. Det är endast den direktnederbörd som faller rakt på bassängerna som tillför vatten. Medelnederbörden i Kalmar sett till perioden 1860–2018 är 457 mm/år. Detta innebär att bassängerna via nederbörden teoretiskt tillförs cirka 77 m³/år. Bassängerna har ofta en vattenspegel och det ska då betänkas att avdunstningen från öppna vattenytor i den region där Kalmar är beläget är cirka 600 mm/år. I teorin kan därmed mer vatten dunsta från bassängerna än vad som tillförs via nederbörden. KSRR har även i bemötande gjort gällande att det finns förutsättningar för att klara eventuella störtskuror och styra driften så att översvämningar undviks. Skulle trots allt en översvämning inträffa innebär inte detta att förorenat vatten rinner ut och förorenar den lokala recipienten utan vattnet kommer att samlas in i det övergripande lakvattensystemet och behandlas där.

Den nu planerade utökningen kommer inte innebära att anläggningen tillförs mer vatten via nederbörden än vad den gjorde när den samlade verksamheten vid Moskogen prövades. Då ställdes inga villkor kring tak eller lucka. KSRR kan inte se att något kommer att förändras kring verksamheten som nu innebär att ett sådant krav bör ställas. Ett tak eller lucka över anläggningen innebär praktiska problem när tömning ska ske i bassängerna jämfört med nuläget. Det innebär också en icke obetydande kostnad som bör ställas mot den miljönytta som uppstår.

Aktuell anläggning är belägen centralt inom Moskogens avfallsanläggning med hårdgjorda ytor runt omkring. För att en miljönytta ska uppstå måste ett eventuellt takvatten samlas in och ledas ut till renvattendikena runt anläggningen för att inte belasta lakvattenanläggningen med mer vatten än nödvändigt. Det finns inga renvattendiken i omedelbar närhet av anläggningen. För att kunna få bort takvattnet måste hårdgjorda ytor brytas upp och en separat ledning anläggas för att möjliggöra detta. Eventuellt krävs dessutom pumpning av ett takvatten för att avledning till ett renvattendike ska kunna möjliggöras.

Sett till de mycket begränsade mängder nederbördsvatten det handlar om och att dessa mängder redan idag tillförs systemet så bedöms de praktiska och ekonomiska konsekvenserna av ett nederbördsskydd över anläggningen inte vara motiverat sett till den miljönytta som uppstår. KSRR motsätter sig därmed länsstyrelsens yttrande i denna del.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget på ny utformning av villkor 12 med hänvisning till att detta villkor även reglerar behandlingen av förorenade jordmassor. KSRR föreslog en ny utformning av villkor 12 efter begäran om komplettering av Mark- och miljödomstolen då begreppet riktvärde enligt praxis ej används längre. KSRR delar länsstyrelsens uppfattning att behandling av förorenade jordmassor inte i nämnvärd omfattning hanterats i ansökan. De halter som KSRR föreslagit som begränsningsvärden är samma värden som gällt som riktvärden förutom för två parametrar, opolära alifatiska kolväten och nickel, där värdena föreslås höjas något. Detta skulle

inte förändra reningsprocessen av avrinnande vatten från ytorna för behandling av förorenade jordmassor och baserat på historiska analyser skulle de föreslagna begränsningsvärdena kunna klaras.

Länsstyrelsen föreslår att ett separat villkor införs för vattnet från nu aktuell anläggning. KSRR bedömer att det kan finnas viss logik i detta då denna anläggning skiljer sig något från övriga behandlingsanläggningar som endast består av en oljeavskiljare.

KSRR bedömer att både den utformning av villkor som föreslagits av KSRR i kompletteringen samt länsstyrelsens förslag är rimliga för bedrivandet av verksamheten vid anläggningen. Fördelen med det upplägg som KSRR föreslagit är att flera anläggningar kommer att omfattas av begränsningsvärden som numera är praxis. Eftersom domstolen vid den senaste totalprövningen ansåg det lämpligt att anläggningarna hade samma utsläppsvillkor bedömer KSRR att det även fortsättningsvis är rimligt att nivån är densamma för anläggningarna.

Samhällsbyggnadsnämnden i Kalmar kommun tillstyrker ansökan om ändring av den tillståndsgivna mängden flytande oljeförorenade jord och vattenmassor, från 3 000 ton/år till 5 000 ton/år. När det gäller förslag till utformning av villkor 12 bör det inte behövas justeringar av begränsningsvärdet eftersom det handlar om årsmedelvärden. Utsläpp från verksamheten får inte äventyra vattenstatusen i recipienten.

Av Samhällsbyggnadskontorets (miljöskydds-enheten) tjänsteskrivelse, som bifogats nämndens protokoll, framgår att de tycker det är bra att KSRR skapar större kapacitet på anläggningen för att minska risk för längre transporter. Bolagets förslag till ändring av lydelse av villkor 12 anges vara det ändrade begreppet begränsningsvärde som, från 2009 och framåt, succesivt ersatt riktvärde och gränsvärde i domstolar, och är mer likt det senare. För att undvika konsekvenser som åtalsanmälningar vid överträdelser, vill man höja värdet på just de parametrar man haft

enstaka överträdelser, olja mätt som opolära alifatiska kolväten och nickel. Det som talar emot höjda begränsningsvärden är att man samtidigt anger att man erfarenhetsmässigt, med enstaka undantag, redan klarar alla parametrar under året och att villkoret gäller årsmedelvärde. Enligt redovisningen ligger medelvärdet på utgående vatten 2010–2017 på 2,51 mg/l för olja och 0,15 mg/l för nickel.

Sammanfattningsvis kan det vara svårt att avgöra hur mycket mer föroreningar, olja och tungmetaller som kommer att släppas till det övergripande lakvattensystemet med de ökade volymerna och justerade begränsningsvärdena, och om det i så fall utgör något problem för reningen där. Reningen bör dock ske så nära källan som möjligt, dvs. hantering av oljeförorenad jord och vattenmassor.

Samhällsbyggnadsnämnden har efter att ha tagit del av KSRR:s bemötande enligt nedan meddelat att nämnden vidhåller sitt tidigare yttrande (enligt ovan).

KSRR har i bemötande på Samhällsbyggnadsnämndens yttrande bl.a. angett följande. KSRR har utifrån de mätresultat som historiskt har analyserats vid anläggningen dragit slutsatsen att en viss höjning kan behövas för två av de parametrar som analyseras när nu begreppet begränsningsvärde ska användas istället för riktvärde. Med föreslagen formulering om medelvärde över rullande 12-månadersperiod ges förvisso en viss respit för KSRR att vidta åtgärder om någon parameter vid ett enskilt provtagningstillfälle överskrider gränsvärdet. Dock innebär ett överskridande av ett begränsningsvärde ett villkorsbrott och KSRR önskar därför att öka marginalen något.

Behandlingsprocessen av avrinnande vatten från anläggningen kommer inte att förändras på något sätt oavsett om gränsvärdet skulle höjas något för två av parametrarna. Samma gränsvärden som tidigare kommer att gälla för övriga parametrar och behandlingen kommer att behöva fortgå som tidigare. Närmast statusklassade vattenförekomst är Ljungbyån som ligger på ett relativt långt avstånd från Moskogen. Först ska det behandlade vattnet passera genom det övergripande lokala

behandlingsystemet för lakvatten och sedan ska det ledas ut till ett mindre dike och vidare till Tomtebybäcken innan vattnet når ner till Ljungbyån. En justering av gränsvärdet för två parametrar vid denna mindre behandlingsanläggning kommer inte att äventyra statusen varken i Tomtebybäcken (som inte är en statusklassad vattenförekomst) eller Ljungbyån.

KSRR vidhåller att den önskade justeringen av begränsningsvärdet behövs. I det fall domstolen väljer att gå på kommunens linje att behålla befintliga värden samtidigt som de blir begränsningsvärden yrkar KSRR att hanteringen av oljeförorenade jord- och vattenmassor lyfts ut och hanteras i ett separat villkor. De övriga anläggningar med oljeavskiljare som finns vid anläggningen kommer då fortfarande att gälla under villkor 12 och begreppet riktvärde.

DOMSKÄL

Målets art och det redovisade underlaget för ansökan om ändringstillstånd medför att domstolen gör den bedömningen att målet kan avgöras utan huvudförhandling (enligt 22 kap. 16 § andra stycket miljöbalken).

Miljökonsekvensbeskrivningen

Länsstyrelsen har beslutat att verksamheten inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Sökanden har redovisat en s.k. liten miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. 47 § miljöbalken. Mark- och miljödomstolen bedömer att KSRR har inlämnat de uppgifter som behövs för att bedöma de väsentliga miljöeffekter som åtgärden kan förväntas ge.

Industriutsläppsverksamhet

KSRR ansökta anläggning utgör en industriutsläppsverksamhet enligt 1 kap. 2 § industriutsläppsförordningen (IUF).

Statusrapport

Alla som bedriver eller avser att bedriva en industriutsläppsverksamhet ska enligt 1 kap. 23 § IUF upprätta en statusrapport.

I det här fallet består grundtillståndet av 17 punkter för vilka tillstånd har givits, varav nu aktuell ändring endast berör punkten 8 i grundtillståndet. Det som berörs av ändringen är endast en liten del av hela verksamheten och ändringen innebär ingen fysisk åtgärd och därmed finns heller inget tekniskt samband mellan statusen på marken för verksamheten och den prövade ändringen. Mot den bakgrunden finner mark- och miljödomstolen att det inte är rimligt att en statusrapport ska ges in i samband med ansökan om ändringstillstånd för hela den verksamhet som omfattas av grundtillståndet.

Statusrapporten ska därför ges in till tillsynsmyndigheten senast fyra år efter det att slutsatser för verksamhetens huvudverksamhet offentliggjorts i EUT, Europeiska unionens officiella tidning, (1 kap. 24 § första stycket 2 IUF), dvs. vid samma tidpunkt som verksamheten ska uppfylla BAT-slutsatser.

Villkor

Enligt 1 kap. 13 § IUF ska prövningsmyndigheten vid prövningen av tillståndsvillkor som referens för sin bedömning använda de slutsatser om bästa tillgängliga teknik (BAT) som anges i 2 kap. samma förordning. EU:s BREF-dokument med BAT-slutsatser för avfallsbehandling (EU-kommissionens genomförandebeslut 2018/1147 av den 10 augusti 2018), i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU, har ingått i underlaget för mark- och miljödomstolens bedömningar i målet. Om den ansökta ändringen bedrivs i enlighet med villkoret i denna dom, bedömer domstolen att verksamheten kommer att bedrivas i enlighet med kraven på bästa tillgängliga teknik.

Tillåtlighet och ändringstillståndets omfattning

Av regeringens proposition 2004/05:129 En effektivare miljöprövning (s. 94) framgår bl.a. att syftet med bestämmelserna i 16 kap. 2 a § miljöbalken var att

underlätta för verksamhetsutövare att genomföra angelägna och brådskande ändringar eller utökningar av verksamheten utan att, i enlighet med den praxis som utvecklats, det tillstånd som redan gäller för verksamheten ska behöva ersättas med ett helt nytt tillstånd.

Prövningen av om ändringen kan tillåtas måste ske med beaktande av det slutresultat som verksamheten som helhet får med ändringen. Det är inte möjligt att pröva ändringen isolerat från sitt sammanhang. Om tillståndsmyndigheten finner att det från miljöskyddssynpunkt är möjligt att begränsa tillståndet till att enbart avse en ändring, bör ändringstillståndet få förenas med villkor även för delar av verksamheten som har ett miljömässigt samband med ändringen (enligt 24 kap. 5 § miljöbalken).

Mot den bakgrunden prövar domstolen även om villkor 12 i grundtillståndet bör ändras i samband med ändringstillståndet.

Villkor 12

Enligt 2 kap. 3 § miljöbalken är en verksamhetsutövare skyldig att utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Enligt 7 § samma kapitel gäller dessa krav i den mån det inte kan anses orimligt att uppfylla dem.

Mark- och miljödomstolen anser initialt att vid ändringstillstånd ska villkor som har med ändring att göra ändras så att de lever upp till gällande praxis. I förevarande fall innebär det att villkor 12 ändras så att det formuleras som begränsningsvärden istället för riktvärden.

Domstolen instämmer delvis i det som KSRR framför vad avser säkerhetsmarginalen till ett sådant begränsningsvärdesvillkor jämfört med tidigare riktvärdesvillkor. Det ska dock påtalas att även överskridande av riktvärden kan innebära straffsanktionerade åtgärder. Vidare gäller de villkorade parametrarna i domslutet som årsmedelvärden och inte som värden som måste innehållas vid varje provtagningstillfälle. Detta medför att värdena kan överskridas vid enstaka provtagningar men att värdena, som årsmedel, måste kunna innehållas.

Domstolen bedömer i likhet med vad länsstyrelsen anför, utifrån det underlag som framgår av ansökan och med tillämpning av bästa möjliga teknik, att KSRR har goda möjligheter att innehålla halterna i villkoret även om det utformas så som begränsningsvärden. Vad KSRR anför i övrigt föranleder ingen annan bedömning. Det finns inte heller någon anledning att dela upp villkoret utifrån vad som länsstyrelsen anfört som en möjlighet och som KSRR yrkat i det fall domstolen inte medger högre begränsningsvärden för parametrarna opolära alifatiska kolväten och nickel.

Domstolen bedömer vidare, i likhet med KSRR och i motsats till länsstyrelsen, att ett nederbördsskydd över bassängerna inte är motiverat att ställa krav på utifrån rådande förutsättningar på platsen (relativt begränsad yta, praktiska problem m.m.) och sett till de mycket begränsade mängder nederbörd det kan handla om.

Sammanfattning

Mark- och miljödomstolen konstaterar att gjorda avgränsningar kan godtas och att det inte föreligger något hinder mot det sökta ändringstillståndet p.g.a. ovanstående, de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken eller de grundläggande bestämmelserna för hushållning med mark- och vattenområden i 3 och 4 kap. samma lag.

Med det av mark- och miljödomstolen ändrade villkoret för verksamheten bedömer domstolen att de totala utsläppen från verksamheten inte motverkar uppfyllandet av miljö kvalitetsnormerna enligt 5 kap. miljöbalken. Ändringstillstånd ska därför

meddelas enligt KSRR:s yrkande om att få behandla flytande avfall i form av oljeförorenade jord- och vattenmassor i större mängd än vad befintligt tillstånd medger.

Igångsättningstid

För den ändrade verksamheten ska en igångsättningstid bestämmas. Domstolen finner att den bör sättas till tre år från det att denna dom vunnit laga kraft.

Verkställighetsförordnande

Bolaget har yrkat på verkställighetsförordnande. Ingen av de myndigheter som inkommit med yttranden till domstolen har motsatt sig verkställighetsförordnande. Vidare har några betydande motstående intressen inte framkommit. KSRR har framfört att ändamålet med ansökan om ändring av tillståndet är att möjliggöra en fortsatt mottagning av inkommande avfall av aktuell typ i regionen. Detta istället för att avfallet ska transporteras längre sträckor till annan anläggning. Ändrings-tillståndet gäller en sedan många år pågående verksamhet, där de föreslagna ändringarna bedöms leda till högst begränsade förändringar. Risken för ökade störningar för människors hälsa och miljön bedöms vara mycket liten.

När det finns skäl för det får mark- och miljödomstolen enligt 22 kap. 28 § miljöbalken förordna att ett tillstånd till en verksamhet får tas i anspråk även om domen inte vunnit laga kraft. Utgångspunkten är dock att ett inanspråktagande av ett tillstånd får ske först när tillståndsbeslutet vunnit laga kraft. För att verkställighetsförordnande ska meddelas krävs att det finns skäl för det, t.ex. att arbeten måste utföras före en snabb annalkande vinter (prop. 1997/98:45, del 2, sid 247).

Mark- och miljödomstolen anser att det finns tillräckliga skäl för att kunna medge verkställighetsförordnande.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-01)

Överklagande senast den 2 juli 2019.

Cecilia Giese Hagberg

Viktor Forsell

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Cecilia Giese Hagberg, ordförande, och tekniska rådet Viktor Forsell samt de särskilda ledamöterna Johan Uhr och Curt Henricson.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.